

[Poul Dam.]

den anden art kan vi, ved at de foregår på højskolerne, få givet et højskolepræg. Det er derfor en arbejdsform, som på rimelig måde hører med i skolernes hele virke. Desværre er det jo ikke helt påskønnet i lovgivningen, heller ikke i det foreliggende lovforslag. En skole, som er indstillet på at have et vinterkursus på 5-6 måneder og bruge sommeren til anden kursusvirksomhed, har ingen fuldt beskæftigede lærere, d. v. s. man har ingen lærere, som kan få støtte efter det foreliggende lovforslag.

Følgerne af højskolernes dårlige økonomi er ikke alene, at en vigtig forstanderbeskæftigelse i vore dage er at lægge regningerne i rækkefølge, således at de mest ubehagelige kreditorer bliver lagt øverst, men også, at man er nødt til at spare på en række punkter, hvor det er pædagogisk eller på anden måde uforsvarligt at spare. Skolerne har for dårlig forsyning med undervisningsmateriel, og skolerne giver i betydelig udstrækning for beskeden mad, hvad der er særlig uheldigt, når det drejer sig om unge i voksenalderen eller i hvert fald lige efter. Der sker en nødvendig udsættelse af reparationer, som i virkeligheden er helt uøkonomisk, og skolerne har alt for ofte betalt alt for lave lønninger.

Det er imidlertid klart, at vi med den eksisterende baggrund, det udvalg, der arbejder, og hvad dermed står i forbindelse, må vente endnu et stykke tid på en mere gennemgribende revision af højskoleloven — en revision, som ikke nødvendigvis behøver at koste staten så forfærdelig mange flere penge, men som skal give en mere rationel tilskudsordning; og i denne ventetid er det foreliggende lovforslag naturligvis meget kærkomment for en del skoler.

Det vigtigste punkt i lovforslaget er der, så vidt jeg har hørt, ingen af de tidligere ordførere, der har været opmærksom på. Det er § 1, nr. 2, der drejer sig om, at man skal forhøje det såkaldte kollektive loft, altså grænsen for den gennemsnitlige løn, som der kan ydes fuldt 70 pct. tilskud til. En række skoler er nemlig kommet i den situation, at man, uden at give nogen enkelt lærer en højere løn, end man har kunnet hidtil — altså svarende til slutlønnen i 24. lønningsklasse — er kommet over det kollektive loft eller i hvert fald i be-

tænkelig nærhed af det, fordi man har en række ældre lærere, som man efter almindelige anciennitetsprincipper må give en forholdsvis høj løn. For disse skoler vil den foreslåede ændring af det kollektive loft være ganske overordentlig værdifuld.

Derimod tror jeg ikke, at det er så forfærdelig mange personer, som det andet forslag får betydning for; dette, at den individuelle løn kan forhøjes med 15 pct. Jeg tror nemlig ikke, at skolerne vil være særlig indstillet på at yde dette tillæg undtagen i ganske enkelte tilfælde. De fleste lærere vil følge seminarieskalaen, og først efter en lang periode vil de komme op i toppen af den. Og så må jeg sige, at jeg er egentlig ikke helt sikker på, at det er rimeligt, at lønnen til forstandere uden videre skal kunne forhøjes med disse 15 pct. Jeg kunne tænke mig, at behovet er nok så påtrængende for de ældre lærere, og at der i hvert fald ikke i alle tilfælde er nogen rimelighed i at give det som et fast tillæg til alle forstanderlønninger. Jeg vil gerne sætte et spørgsmålstegn ved, om det skal være de i lovens forstand fuldt beskæftigede lærere, men det er et forholdsvis teknisk spørgsmål, som vi måske kan drøfte i det udvalg, der forhåbentlig bliver nedsat specielt til behandling af denne sag.

§ 1, nr. 3, i lovforslaget drejer sig om, at reglen om lavere løn i aspiranttiden skal ophæves. Jeg må sige, at det er et ønske, der har været næret, navnlig inden for højskolelærererkredse, i meget lang tid. Det er et helt urimeligt levn fra fortiden, at man kunne betale de begyndende lærere dårligere end inden for nogen anden skoleform.

Med disse delvis teknisk betonedes bemærkninger skal jeg slutte med at tilsige støtte til lovforslaget. Det er ikke så forfærdelig meget, vi vil få, hvis det vedtages, men det er en hjælp, og hvis den erkendelse af højskolernes økonomiske vanskeligheder, som de fleste af de ærede ordførere har givet klart udtryk for, breder sig, kan vi jo håbe på en bedre ordning med tiden.

Erik Østergaard: De to foreliggende lovforslag, der jo er ret enslydende, går — som det er oplyst i bemærkningerne til lovforslagene — ud på at give de deri nævnte såkaldte frie skoler mulighed for